

Vergaderjaar 2016–2017

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 442

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 januari 2017

Met deze brief informeer ik u, mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken, over de beleidsprioriteiten en de bijbehorende uitdagingen op het gebied van Informatie en ICT, zoals bedoeld in de kabinetsreactie op het rapport «Grip op ICT» van de Tijdelijke commissie ICT (Kamerstuk 33 326 nr. 13). Het kabinet herkent in de analyse van de commissie de oorzaken van de ICT-problemen bij het Rijk en ziet in de aanbevelingen waardevolle maatregelen om de ICT-aanpak te verbeteren. In de kabinetsreactie is aangekondigd dat alle Ministers ingaan op de ontwikkelingen binnen hun departement die samenhangen met de aanbevelingen van de commissie.

Om de uitgangspositie van de ICT-opgaven te verduidelijken, geef ik eerst de context van het ICT-landschap zoals we deze bij het Ministerie van Economische Zaken (Ministerie van EZ) kennen. Het ministerie is in oktober 2010 ontstaan uit de samenvoeging van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en het toenmalige Ministerie van Economische Zaken. Een fusie van deze omvang heeft grote consequenties voor de organisatie en de ICT. Zo zijn in de bedrijfsvoering de ICT-systemen geharmoniseerd tot een nieuw ICT-landschap. Daarnaast is ervoor gezorgd dat beleidsmedewerkers met dezelfde ICT-werkplek konden werken, waarbij de modernisering ervan om die reden is uitgesteld. Door opeenvolgende fusies bij de uitvoeringsorganisaties zijn met name bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) complexe ICT-landschappen ontstaan. Sanering daarvan is een ingewikkeld proces dat nog volop gaande is. De organisatorische veranderingen blijken op ICT-vlak een operatie tot gevolg te hebben die meerdere jaren in beslag neemt en een flink beslag heeft gelegd op de beschikbare menskracht en ICT-budgetten.

Ontwikkelingen

Hieronder schets ik de ontwikkelingen die van invloed zijn op het ICT-landschap van het Ministerie van Economische Zaken.

Digitaal zaken doen voor ondernemers

Ik stimuleer de digitalisering van de economie en snelle, betrouwbare en veilige dienstverlening tussen overheid en bedrijven. Mijn ministerie streeft naar tevreden ondernemers en burgers die hun zaken met de overheid snel en soepel kunnen afhandelen en wil ondernemers 7x24 uur digitaal van dienst zijn. Daarvoor werk ik aan digitale voorzieningen, waarmee ondernemers veilig en efficiënt zaken kunnen doen met de overheid en met elkaar. Dat zijn de voorzieningen van de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) en de voorzieningen uit het programma eDienstverlening in de Uitvoering (EDU). In de bestaande voorzieningen zal meer samenhang worden aangebracht door deze te ontwikkelen tot «MijnOverheid voor Ondernemers». Daarnaast werkt RVO.nl aan een verbeterde ondersteuning van digitale klantcontacten.

Verder werk ik samen met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) aan de Wet op de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI). Hiermee wordt het gebruik van een aantal voorzieningen van de GDI door bestuursorganen verplicht. Als medeondertekenaar van de wet heb ik een voorbeeldfunctie bij het aansluiten op voorzieningen, zoals eHerkenning en de Berichtenboxen voor burgers en bedrijven. Mijn uitvoeringsorganisaties nemen in hun programma's voor strategische vernieuwing de inbedding van deze voorzieningen mee.

Om burgers en ondernemers optimaal digitaal te kunnen bedienen is meer nodig dan gebruik van voorzieningen: ook de informatiehuishouding moet op orde zijn om de ontvangen verzoeken en aanspraken snel en adequaat te kunnen behandelen. Een voorbeeld daarvan is de Gecombineerde Opgave voor het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, waarmee agrarische ondernemers digitaal gegevens aan de overheid leveren.

Strategische vernieuwing in de uitvoering

Het garanderen van een goede dienstverlening is een prioriteit in de uitvoering van het beleid. Dat vraagt modernisering door verdere digitalisering, zodanig dat wordt aangesloten bij de continue ontwikkelingen bij ondernemers en in de samenleving. De uitvoeringsorganisaties hebben, net als veel andere uitvoeringsorganisaties binnen de rijksoverheid, te maken met verouderde en complexe ICT-landschappen. Het onderhoud en beheer daarvan drukt zwaar op de ICT-budgetten. Het faciliteren van moderne uitvoering op oude ICT-landschappen is bovendien zeer kostbaar. Dat zorgt voor een verminderde wendbaarheid en flexibiliteit om tijdig en betaalbaar nieuwe prioriteiten door te voeren. Het is dan ook zaak voortvarend de vernieuwing van het ICT-landschap ter hand te nemen, en het oude op te ruimen. Die opgave is het meest urgent bij RVO.nl en de NVWA. Dat komt mede door de opeenvolgende fusies, die de complexiteit en diversiteit in het ICT-landschap hebben versterkt.

De strategische vernieuwing bij de verschillende uitvoeringsorganisaties is een complexe opgave, die langs geleidelijke weg is opgepakt. Het komen tot uitvoerbaar en handhaafbaar beleid is een gezamenlijke opgave van beleid en uitvoering. Daarom streef ik ernaar om vroeg in de beleidsvorming aandacht te besteden aan I-aspecten bij de toets op uitvoerbaarheid, onder andere via het Integraal AfwegingsKader.

Mijn uitvoeringsorganisaties hebben ieder een eigen aanpak voor de strategische vernieuwing. In december 2013 is aan u een plan van aanpak aangeboden met maatregelen ter verbetering van het toezicht en versterking van de organisatie van de NVWA (Kamerstuk 33 835 nr. 33). Over de voortgang rapporteert de Staatssecretaris uw Kamer ieder half jaar. De NVWA is nu twee jaar op weg met de verbetering en werkt aan duurzame versterking van de organisatie en informatievoorziening. De vernieuwing van de informatievoorziening is vervat in het programma «Blik op NVWA 2017» en start met de implementatiefase.

RVO.nl werkt aan de realisatie van een nieuw wendbaar fundament voor moderne uitvoering van regelgeving in het Uitvoeringsplatform. Daarmee heeft ook RVO.nl een route gecreëerd om los te komen van het verouderde ICT-landschap. Agentschap Telecom (AT) zet met het programma «Gamma» een stap in het digitaal aanbieden van de producten en diensten van het agentschap. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) werkt aan de vernieuwing van het inwinnen van gegevens in het programma «Waarnemen» en de Kamer van Koophandel aan vernieuwing van het Handelsregister. Ik zal u daarover informeren in het kader van de grote ICT-projecten, zodra deze programma's gestart zijn.

DICTU, de ICT-dienstverlener voor primaire bedrijfsprocessen

De Dienst ICT Uitvoering (DICTU) is de «huis» ICT-dienstverlener en rijksbreed aangewezen als Shared Service Organisatie voor specifieke bedrijfsprocessen zoals inspecties, subsidies en registers. Zo maken diverse inspecties en diensten buiten mijn ministerie ook gebruik van de ICT-diensten van DICTU. De afgelopen jaren is DICTU sterk gegroeid, zowel in aantal klanten als aantal medewerkers. DICTU is van strategisch belang, omdat zij de ICT voor de primaire bedrijfsprocessen beheert en meedenkt over ICT-vraagstukken bij de strategische vernieuwingen in de uitvoering. DICTU heeft een dubbele uitdaging. Enerzijds speelt zij een belangrijke rol bij het mede mogelijk maken van de strategische veranderingen bij de klanten. Anderzijds werkt DICTU aan vernieuwing van de technische infrastructuur, zodat de dienstverlening van DICTU in de nabije toekomst wendbaarder en betrouwbaarder wordt, waarbij zij inzet op een transitie naar een cloud-omgeving. Daarin zoekt DICTU de samenwerking met andere ICT-dienstverleners binnen het Rijk, zoals SSC-ICT, ODC Noord en de Belastingdienst. DICTU heeft tijd nodig om de groei van de afgelopen jaren te absorberen. Daarom wordt de komende twee jaar terughoudend omgegaan met verdere groei in klanten en opdrachtenpakket.

EZ-brede thema's

Recent is er een I-strategie geformuleerd. Naast de hierboven benoemde opgaven, is in de I-strategie een vijftal gemeenschappelijke thema's benoemd, waarvoor binnen mijn ministerie extra aandacht nodig is:

1. Data als strategische factor

Het is van belang meer data te delen met de samenleving om hergebruik van data door burgers en ondernemers te stimuleren. Daarnaast zie ik kansen om data slimmer te benutten voor beleidsvorming en -evaluatie, betere dienstverlening en slagvaardiger toezicht.

2. Medewerkers bewust digitaal bekwaam

Door de vergaande digitalisering in de samenleving is het noodzakelijk dat alle ambtenaren op mijn ministerie digitaal vaardig zijn, en kennis en kunde hebben van de mogelijkheden van informatie en ICT. Er moet nog een slag gemaakt worden in de verdere ontwikkeling van deze kennis en vaardigheden. Daarnaast wordt er gewerkt aan het op peil houden van voldoende gekwalificeerde I-medewerkers.

3. Eigentijdse digitale werkomgeving

Een moderne digitale werkomgeving moet aansluiten bij wat mijn medewerkers voor hun dagelijks werk nodig hebben. De eerste stap is de ontwikkeling van een werkomgeving op basis van cloud-technologie. Deze wordt bij DICTU ontwikkeld.

4. Sturen op toegevoegde waarde van informatievoorziening

ICT is niet alleen een kosten- en risicopost, maar biedt kansen voor (de keten van) beleid, uitvoering en toezicht. Dat vraagt om sturing op toegevoegde waarde. Zoals ook in de nieuwe Strategische I-agenda voor de rijksdienst is verwoord verschuift de rol van I steeds verder door naar motor van het primaire proces, met name bij dienstverlenende organisaties. Het meenemen van de mogelijkheden van informatietoepassingen en ICT is in de beleidskern voor verbetering vatbaar. Daarom wil ik de expertise op het gebied van informatie en ICT binnen de beleidskern versterken.

Daarnaast is middels ICT-portfoliomanagement zicht op de status van alle projecten met een ICT-component van meer dan 1 miljoen euro, zodat betere strategische keuzes kunnen worden gemaakt. Bij grote projecten geeft de CIO op verschillende momenten bindend advies over het project. Vanzelfsprekend worden alle projecten boven de 5 miljoen euro getoetst door het Bureau ICT Toetsing (BIT) van het Ministerie van BZK.

5. De kracht van innovatie

Ik stimuleer innovatie in de samenleving. In de eigen organisatie is innovatie echter ook van belang: bij het maken van beleid, in de uitvoering, bij het toezicht en in de eigen bedrijfsvoering. De komende jaren wordt geïnvesteerd in interne innovatie door nieuwe technologieën (Blockchain, Big Data, Internet of Things) te onderzoeken en ermee te experimenteren.

Ten slotte

Met de opgaven, die voortvloeien uit de beleidsprioriteiten in combinatie met het complexe ICT-landschap, wordt veel gevraagd van het verandervermogen van mijn ministerie. Ik vertrouw erop dat de uitdagende veranderopgave tot een goed einde wordt gebracht. Dit kan alleen als de komende periode ruimte wordt geboden die opgave goed op te pakken. In het geval dat nieuwe beleidsprioriteiten met consequenties voor het gebruik van de ICT-voorzieningen, zal ik de huidige beleidsopdracht met bijbehorende projecten kritisch bezien.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp